Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 85/2017 vp)

1. Kuvaus asian taustasta:

Matkaviestinverkon sisätilakuuluvuus on monen eri tekijän vaikutusten summa. On kuitenkin selvää, että jo nykyiset rakennusten energiatehokkuutta koskevat vaatimukset ovat osaltaan vaikuttaneet kuuluvuusongelmien syntymiseen uudisrakennus- ja korjauskohteissa. Kuuluvuusongelmia on ilmennyt etenkin betonikerrostaloissa metallipinnoitteita sisältävien energiatehokkaiden ikkunoiden asentamisen jälkeen. Toisaalta ongelmia on havaittu myös omakotitaloissa ja muissa pienemmissä kohteissa. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää välttämättömänä, että rakentamisen sääntely mahdollistaa käyttötarkoitukseensa sopivien rakennusten rakentamisen ja ylläpidon. Tämä tarkoittaa myös tietoliikenneyhteyksien toimivuuden turvaamista.

Laadukkaat, turvalliset ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet ovat nyky-yhteiskunnassa perusedellytys niin asumiseen, elinkeino- ja palvelutoimintaan kuin pääsääntöisesti myös viranomaistoimintaan tarkoitettujen rakennusten tarkoituksenmukaiselle käytölle. Matkapuhelinverkon käyttö on merkittävä osa suomalaisten arkipäivää, kun taas lankapuhelinliittymien määrä on vähentynyt tasaisesti. Tavanomaisten matkapuhelinten ja tablettien ohella yhä moninaisempien laitteiden toimivuus perustuu langattomiin viestintäverkkoihin niin sanotun esineiden internetin kehittymisen myötä. Lähitulevaisuudessa myös uusien taajuusalueiden käyttöönotto (ns. 5G-taajuudet) tuo uusia tarpeita ja toisaalta myös haasteita sisätilakuuluvuuden toteuttamiselle.

Sisätilakuuluvuudella on merkittävää vaikutusta asumisturvallisuuteen. Hätäpuhelut kulkevat tavallisessa matkaviestinverkossa. Lisäksi asukkaiden turvallisuuteen ja erityisesti vanhentuvan väestön terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät uudet laitteet ja sovellukset yleistyvät jatkuvasti yhteiskunnan digitalisoitumisen myötä. Myös toimintakriittinen viranomaisviestintä (mm. pelastusviranomaisten viestintä) perustuu tulevaisuudessa kaupalliseen matkaviestinverkkoon pohjautuvaan laajakaistaratkaisuun. Turvallisuuteen liittyvän viestinnän ohella myös arkipäiväiset ja tavanomaiset viestintätarpeet perustuvat enenevästi langattomaan viestintään. Toimivien matkaviestinverkkojen avulla voidaan osaltaan myös edistää asumisen ja muun rakennusten käytön energiatehokkuutta, esimerkiksi etäluettavien vesimittareiden ja muiden kulutusta mittaavien digitaalisten laitteistojen kautta.

2. Liikenne- ja viestintäministeriön huomiot ehdotettuun lakimuutokseen:

Ehdotetulla maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella säädettäisiin ympäristöministeriölle asetuksenantovaltuus teknisistä ratkaisuista, joilla voidaan luoda edellytykset matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle. Yleisellä tasolla liikenne- ja viestintäministeriö pitää ehdotusta kannatettavana. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo myös, että ehdotus on selkeytynyt ja parantunut huomattavasti keväällä 2017 järjestetyn lausuntokierroksen perusteella.

Vaikka liikenne- ja viestintäministeriö ei yleisellä tasolla kannatakaan sääntelyn lisäämistä, sisätilakuuluvuusongelmien syntymisellä ja niiden ratkaisemisella voidaan katsoa olevan merkittävää yhteyttä rakentamisen sääntelyyn. Näin ollen liikenne- ja viestintäministeriö pitää välttämättömänä sitä, että sääntelyllä velvoitetaan myös rakennuttajia ja rakentajia kiinnittämään huomiota

kuuluvuusongelmien ehkäisyyn jo rakennuksen rakentamis- tai saneerausvaiheessa. Ennakoivasti suunniteltujen rakennusteknisten ratkaisujen toteuttaminen on pääsääntöisesti huomattavasti kustannustehokkaampaa kuin jälkikäteen tehtävien. Asetuksenantovaltuudesta säätäminen tarjoaisi viranomaisille mahdollisuuden ehkäistä ongelmien syntymistä uusissa rakennuksissa sääntelyn keinoin eduskunnan[1] edellyttämällä tavalla.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää erityistä huomiota ehdotuksen sisältämään vaatimukseen sisätilakuuluvuutta turvaavien teknisten ratkaisujen kustannustehokkuudesta. Ehdotetun uuden 117 j §:n mukaan ”*Asuin-, majoitus- tai työtiloja sisältävän rakennuksen teknisten ratkaisujen on kustannustehokkuus huomioon ottaen mahdollistettava edellytykset matkaviestinten kuuluvuudelle sisätiloissa, ellei kysymyksessä ole rakennus, jonka sisätilakuuluvuutta on vaimennettava*”. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että kustannustehokkuuden vaatimusta tulisi vielä arvioida siitä näkökulmasta, mahdollistaisiko se sisätilakuuluvuuden turvaamisen kaikissa tarkoituksenmukaisissa tapauksissa. Mikäli vaatimus kustannustehokkuudesta jätetään säännökseen, liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että joko 117 j §:ssä tai sen nojalla annettavalla ympäristöministeriön asetuksella voi olla tarpeen määritellä reunaehdot tai arviointiperusteet sille, kuinka kustannustehokkuus otetaan huomioon. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että rakennuttajien velvoitteet olisi pidettävä kohtuullisina, mutta vastuu valituista rakennusteknisistä ratkaisuista ja niiden seurauksista ei saisi siirtyä teleyrityksille. Vastuut sisäverkon rakentamisesta ja ylläpidosta kuuluvat kiinteistön ja rakennuksen omistajalle. Kustannustehokkuuden selkeämpi määritelmä tai vaihtoehtoisesti sen poistaminen säännöksestä helpottaisi liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaan myös sääntelyn yhdenmukaista soveltamista eri puolilla maata ja eri rakennuslupaviranomaisissa.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö korostaa kiinteistösisäverkkojen rakentamisen tärkeyttä. Kiinteistösisäverkko on yksi mahdollisuus parantaa kuuluvuutta joissakin rakennuksissa, vaikka ratkaisu ei kustannustehokkuuden näkökulmasta sovellukaan kaikkiin kohteisiin. Sisäverkko on tarkoituksenmukaista toteuttaa ennakoivasti rakennus- tai peruskorjausvaiheessa. Hallituksen esityksen perusteluissa viitataan sisäverkkoihin varautumiseen. Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa, että varautuminen (putkituksella ja tilavarauksella) ei yleensä kuitenkaan riitä, sillä kiinteistösisäverkkojen rakentaminen jälkikäteen voi aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia rakennuttajalle tai rakennuksen omistajalle.

3. Liikenne- ja viestintäministeriön muut huomiot:

Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa edelleen, että sisätilakuuluvuusnäkökulma olisi jatkossa tärkeä huomioida myös EU-tason säädösvalmistelutyössä, sillä energiatehokkuutta koskeva kansallinen lainsäädäntö perustuu voimakkaasti rakentamisen energiatehokkuutta koskevaan EU-direktiiviin. Suomi on mobiiliyhteyksien kehityksessä ja käytössä Euroopan edelläkävijä, mutta mobiilidatan moninkertainen kasvu on globaali ilmiö. Rakentamisen energiatehokkuussääntelyn tulisi mahdollistaa riittävä kansallinen joustovara, jota tulisi Suomessa hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti kuuluvuusongelmien ehkäisemiseksi.

[1] Valiokunnan mietintö YmVM 15/2016 vp – HE 220/2016 vp